

KENNISMAKING

Loslaten

Op maandag 29 februari bracht de nuntius het nieuws dat Paus Franciscus mij had benoemd tot de nieuwe bisschop van Den Bosch. U begrijpt dat dat bericht voor de nodige hectiek heeft gezorgd. De laatste maanden hebben in het teken van loslaten gestaan. Van een mooi huis in Groningen, een geweldig team van medewerkers en van vele andere goede mensen moest ik afscheid nemen. Alles stond in het teken van een vaarwel. Ik heb wel eens gesproken over een Abrahamervaring. Evenals de stamvader van ons geloof moest ik het goede en vertrouwde land verlaten en gaan naar het onbekende nieuwe land.

Installatie

Sinds de installatie van 14 mei ben ik de nieuwe bisschop van Den Bosch. Ik kijk terug op een fantastische viering in een stampvolle kathedraal en daarna een drukke en gezellige receptie. Veel gelovigen hebben de preek tijdens de installatie kunnen waarderen. Drie elementen wil ik nog even noemen. Allereerst het gegeven dat onze Kerk een gemeenschap vormt rondom de levende Christus. Christus is de hoeksteen van onze geloofsgemeenschap. Ten tweede: wij zijn geroepen om alle onvruchtbare verdeeldheid te overwinnen. Christus heeft zijn hand op ons

gelegd. Wie zijn wij dat wij elkaar niet zouden aanvaarden? En tenslotte heb ik de gelovigen opgeroepen om de verantwoordelijkheid van hun doopsel ook waar te maken. Er is zoveel katholiek leven als de Bossche katholieken zelf voorleven.

Bisdom leren kennen

Tussen half mei en eind juni heb ik 12 dekenale werkbezoeken gepland. Heel intensief maar ook informatief. Zo hoop ik binnen redelijk korte tijd een globaal beeld van het bisdom te krijgen. Nadien moet er een verdere verfijning volgen. Ik schrijf dit artikel na het negende werkbezoek. De komende weken volgen er nog drie. Tot nu toe waren het overvolle maar ook zeer vruchtbare dagen. De dekens hebben zich geweldige gastheren getoond. Tijdens ieder werkbezoek ligt de nadruk op een kennismaking met de pastorale teams, de bestuurders en de religieuzen.

In ons bisdom wonen nog steeds talrijke religieuzen. Zij hebben een belangrijke rol gespeeld bij de emancipatie van katholiek Brabant en Gelderland. Ik noem alleen al de inzet voor het katholiek onderwijs en de ziekenzorg. Alle inzet werd gedragen door het gebed. Nog steeds zijn de kloosters en religieuze gemeenschappen belangrijke cellen van gebed in een vaak drukke, jachtige wereld waar het gebed erbij inschiet.

Tijdens de dekenale werkbezoeken spreek ik ook de pastorale teams en de besturen. Zorgen maar ook zaken waar mensen fier

op zijn kunnen vrij op tafel komen. Belangrijke onderwerpen vormen vanzelfsprekend de recente parochiefusies en de noodzaak om een gebouwenbeleid te voeren. Tijdens de ontmoetingen spreken wij ook over de toekomst. Hoe kunnen wij ervoor zorgen dat ook morgen en overmorgen vitaal katholiek leven in het Bossche bisdom te vinden zal zijn?

Nieuwe beleidslijnen

Eind juni heb ik alle twaalf dekenaten bezocht. Ik hoop dan deze zomer een tekst te schrijven waarin ik mijn eerste indrukken samenvat. In dit document wil ik ook enkele nieuwe beleidslijnen naar de toekomst trekken. Deze tekst bespreek ik allereerst in de bisdomstaf maar daarna ook in het kapittel, de dekenvergadering, de Raad voor Economische Aangelegenheden (REA), de (voormalige) priesterraad en de (voormalige) lekenraad. Ik hoop dat deze gesprekken in september kunnen worden gehouden. Na deze consultatie van de belangrijkste gremia van het bisdom, zal waarschijnlijk in oktober mijn tekst breed kunnen worden verspreid. Uiteindelijk staat mij een gastvrije en hartelijke geloofsgemeenschap voor ogen die Gods vriendelijkheid weerspiegelt. Een gemeenschap waar Christus centraal staat en wij onze verbondenheid met God tonen door een liefdevol en dienstbaar leven. In vertrouwen op Christus zijn wij tot veel in staat.

Mgr. dr. Gerard De Korte

Agenda

Vanwege de naderende vakantie worden de agenda's weer vanaf september gepubliceerd

Benoemingen en ontslagen

ZHE mgr. drs. **R.G.L.M. Mutsaerts** te 's-Hertogenbosch per 14 mei 2016 benoeming tot vicaris-generaal van de bisschop van 's-Hertogenbosch.

De hoogerwaardede heer dr. **C.F.M. van den Hout** te Hedel: per 14 mei 2016 benoeming tot vicaris-generaal van de bisschop van 's-Hertogenbosch

Mevrouw **P.M. van Bohemen** te Tilburg: per 1 juli 2016 de zending en opdracht als pastoraal werkster van de parochie Zalige Peerke Donders te Tilburg

De weleerwaardede heer **P.W.M. Hagenbeek** te Uden per 1 juli 2016 eervol ontslag als pastor van de parochie Sint Petrus te Uden.

De zeereerwaardede heer **H.J.M. van Dooren** te Beuningen per 1 september 2016 eervol ontslag als pastoor van de parochie Heilige Johannes XXIII te Beuningen.

De weleerwaardede heer **P.M. Zimmermann** te 's-Hertogenbosch per 1 september 2016 benoeming tot pastor (kapelaan) van de parochie Heilige Michaël te Schijndel.

De weleerwaardede heer **G.J.G. van Meeteren** te Tilburg per 1 september 2016 benoeming tot pastor (kapelaan) van de parochies St. Jan evangelist en Heilige Maria te 's-Hertogenbosch-Rosmalen.

De Wereldjongerendagen komen er aan

Deze zomer zullen, van 18 juli tot en met 2 augustus, 102 jonge pelgrims meegaan naar de Wereldjongerendagen in Krakau met de reis stap naar de a/Ander, die georganiseerd wordt door het bisdom Den Bosch. Na een lange reis zullen de jongeren de eerste week doorbrengen in het gastbisdom

Bielsko-Zywiec. Ze zullen daar onder andere Auschwitz bezoeken, de natuur en cultuur verkennen en aan de slag gaan met het thema barmhartigheid. Paus Franciscus heeft aan deze 31^e Wereldjongerendagen het thema 'Zalig de barmhartigen, want zij zullen barmhartigheid ondervinden' meegegeven. Het reisthema 'Stap naar de a/Ander' sluit hier naadloos op aan.

De tweede week van de reis zullen de jongeren, samen met mgr. Mutsaerts, de Wereldjongerendagen in Krakau gaan beleven. Miljoenen jongeren komen samen in deze mooie stad om elkaar te ontmoeten en samen geloof te vieren. Hoogepunten van deze week zullen zijn: de openingsviering, de aankomst van de Paus, de kruisweg, het slotweekend met een avondwake, nacht onder de sterrenhemel én de afsluitende eucharistieviering waarin Paus Franciscus zal voorgaan. Voor alle Nederlandse pelgrims is er op woensdag, donderdag en vrijdag een programma, waar verschillende bisschoppen catechese zullen geven.

Zo'n geweldige en indrukwekkende reis kan niet zonder goede voorbereiding. Onlangs hebben we een leuke voorbereidingsdag gehad bij het Toverbalth theater in Beneden Leeuwen.

Van 1-3 juli is het voorbereidingsweekend waarin de jongeren elkaar beter leren kennen. De jongeren zullen aan de slag gaan met barmhartigheid zowel theoretisch,

onder leiding van mgr. De Korte, als praktisch, waarin de jongeren op pad gaan om een stap naar de ander te zetten.

Goed voorbereid hopen we deze zomer naar Krakau te gaan! U kunt de jongeren volgen voorafgaand en tijdens de Wereldjongerendagen op Facebook-pagina www.facebook.com/jongbisdomdenbosch of via www.bisdomdenbosch.nl.

Jubilea

50 jaar priester

13 juli

J.S.A. Zwirs msf pastor-assistent H. Franciscus te Asten (Offermansstraat 3, 5715 AM Lierop)

Onze Vader

De Nederlandse Bisschoppenconferentie maakt bekend dat de nieuwe vertaling van het Onze Vader de komende Advent wordt ingevoerd. Dat betekent dat met ingang van 27 november 2016 de nieuwe versie van het Onze Vader zal worden gebruikt in de liturgie. De Nederlandse bisschoppen voeren deze vertaling gelijktijdig in met de Belgische bisschoppen.

Decennia lang bleek het niet mogelijk om tot een gezamenlijke tekst van het Onze Vader te komen voor het Nederlandse taalgebied. Dankzij een gezamenlijke commissie (Commissio mixta), van Nederland en Vlaanderen, voor de nieuwe vertalingen van meerdere liturgische teksten, is er nu wel een aangepaste versie van het Gebed des Heren. Daaraan hebben zowel de Nederlandse als de Belgische Bisschoppenconferenties, alsook de Romeinse Congregatie voor de Eredienst hun goedkeuring verleend.

“De bisschoppen begrijpen dat het niet gemakkelijk is, voor sommige gelovigen, van de oude vertrouwde versie van het Onze Vader over te gaan naar de nieuwe vertaling. Een gelijkaardige moeilijkheid deed zich ook voor, toen bij het verschijnen van het altaarmissaal in 1979, vertrouwde teksten werden vervangen door andere formuleringen in de eucharistie. Maar uiteindelijk is ook toen een snelle gewenning mogelijk gebleken. Het is mooi en verheugend dat Nederland en Vlaanderen nu dezelfde tekst van het Onze Vader kunnen gaan bidden”, aldus mgr. Liesen, de referent voor liturgie namens de Nederlandse Bisschoppenconferentie.

Geplastificeerde gebedskaartjes met de nieuwe vertaling van het Onze Vader zijn beschikbaar via de Nationale Raad voor liturgie. De NRL zal van de herziene vertaling van het Onze Vader bovendien enkele toonzettingen beschikbaar stellen, die na de vakantieperiode (zomer) van dit jaar al kunnen worden ingestudeerd door de zangkoren. Op de website van de NRL is een toelichting te vinden op het waarom van de veranderingen (www.rkliturgie.nl). De aangepaste vertaling van het Gebed des Heren luidt:

*Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd,
uw rijk kome,
uw wil geschiede
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren,
en breng ons niet in beproeving
maar verlos ons van het kwade.*

Informatieavond Laudato Si

Op donderdag 20 oktober 2016 zal er in Den Bosch een avond worden gehouden over missie en diaconie. De avond begint om 19.30 u

Als sprekers zullen aanwezig zijn: mgr. dr. G.J.N. de Korte, de heer G. Prevoo, van de Bisschoppelijke Vastenactie

en Embregt Wever, diaconaal medewerker van het bisdom 's-Hertogenbosch.

De exacte locatie wordt nog nader bepaald. Reserveer deze avond vast in uw agenda!

Diaconie

Hoe vaak gebeurt het niet, dat in het gesprek over diaconie, veel of vrijwel uitsluitend wordt gesproken over de PCI, als het (klassiek) armenbestuur en dat zo het gesprek wordt gedomineerd door geld.

Natuurlijk is er ook geld nodig, maar meer dan dat, is diaconie vooral het dienstbaar nabij zijn aan de naaste, ofwel het zijn van naaste.

Daarvoor zijn in de eerste plaats handen en voeten nodig.

Kom kijken en luisteren!

Tegenwoordig vang ik nogal eens de vraag op: ‘Geloven: wat is dat?’ En dan probeer ik op die vraag zo goed mogelijk een antwoord te geven. Maar zelfs met de beste definitie, die ik paraat heb, blijf ik onvermijdelijk abstract. De meeste mensen bedoelen de vraag ook niet theoretisch, maar hebben een hele praktische insteek: ‘Geloven, hoe doe ik

dat?’ Maar ook dat kan ik niet in enkele woorden zeggen.

In het eerste hoofdstuk van het Evangelie volgens Johannes (Joh.1,35-42) vind ik wel een paar kostbare aanwijzingen. Daar ziet Johannes de Doper Jezus aankomen en hij zegt tegen zijn leerlingen: ‘Daar is het Lam van God’. Die leerlingen gaan Jezus achterna en worden dan uitgenodigd om bij Hem te blijven. Een van hen is Andreas. Hij gaat prompt zijn broer Simon halen en brengt ook hem bij Jezus. Wat doen dus Johannes de Doper en Andreas? Ze wijzen iemand aan en zeggen: ‘Met die moet je mee, naar Hem moet je luisteren’.

Eeuwen daarvoor gebeurde iets soortgelijks. De jonge Samuel lag te slapen en werd gewekt door een stem, maar wist niet van wie die kwam. Tot driemaal toe liep hij de verkeerde kant op. Hij ging naar de priester Eli, omdat hij dacht dat die hem geroepen had. Totdat Eli hem er attent op maakte dat die stem wel eens van de Heer zelf kon komen. Samuel moest eerst leren hoe hij diende te luisteren en welke houding daarbij passend was: ‘Spreek, Heer, uw dienaar luistert!’

Beide schriftperikopen maken me duidelijk dat niemand ooit helemaal de kunst van het geloven beheerst. Je blijft altijd leerling. Of je er nu voor gestudeerd hebt of niet, of je tien, vijfendertig, zestig jaar of misschien wel negentig bent, je blijft altijd geloofsleerling. Dat houdt in dat je moet leren (en blijven leren!) in de goede richting te kijken en op de juiste manier te luisteren. Telkens is dan vereist dat iemand die juiste richting aanwijst – zoals de Doper en Andreas doen – en dat iemand zoals Eli je leert op de goede manier te luisteren. Met het vormingsaanbod van het bisdom proberen we iedereen die geïnteresseerd is, te

helpen om in de juiste richting te kijken en op de juiste manier te luisteren. Het verhaal - in het evangelie volgens Johannes - verzwijgt echter iets... en niet zomaar een bijkomstigheid. Jezus zegt wel: 'Kom mee en je zult zien'... maar wat is er dan precies te zien is? Wat viel er te horen? Dat wordt niet verteld. Leest u de tekst er maar op na: het staat er niet! En dat roept bij mij de vraag op: waarom niet? Eigenlijk weet ik het antwoord wel, maar het verhaal maakt het me weer bewust: omdat het niet gezegd kan worden... of juist: omdat het onvermijdelijk verkeerd verstaan zou worden. In het geloof gaat het immers niet om een pakket informatie dat zakelijk meegedeeld kan worden. Het geloof brengt ons in contact met een werkelijkheid die niet zomaar in woorden te vatten is, met Iets of Iemand die wezenlijk mysterie is. Ook wanneer God zich openbaart, blijft Hij mysterie. Terecht zeggen we dat Hij

liefde is, maar ook dat is geen uitleg, dat is een aanwijzing. Geloven is nu juist diè ruimte openhouden waarin het mysterie van God zelf zich kan melden. Daarvoor moeten we in de juiste richting leren kijken en op de goede manier leren luisteren.

Over iets laat dit verhaal echter geen twijfel bestaan: niemand vindt God of Jezus Christus door helemaal in zijn eentje op zoek te gaan.

Zeker, er moet een verlangen zijn, maar dat verlangen blijft stuurloos als er niemand is die zegt: 'Ga met je verlangen die kant op, Hem achterna'.

Met het cursusaanbod van het diocesaan vormingscentrum willen we samen op zoek gaan, aandachtig luisteren en scherp leren kijken. Heeft u het verlangen om te geloven, om Christus van naderbij te leren kennen? 'Kom, ga dan mee, meld u aan!'

GELOVEN IN GROEI – een pastorale cursus, opgebouwd uit basis-, beleid- en taakgerichte modules (=vijf bijeenkomsten rond eenzelfde thema) waarmee cursisten een eigen pastoraal programma kunnen samenstellen. Diverse modules worden aangeboden. Voor het actuele aanbod: zie de website van het bisdom.

GELOOF DAT GROEIT – een bijbelcursus, over de groei in geloven doorheen wisselende omstandigheden en te midden van allerlei ontmoetingen, zoals we die in de heilige Schrift tegen komen. Jaarlijks wordt een ander thema gekozen. In 2016-2017: 'Kom, volg Mij! Over leerling en apostel zijn van Jezus'. Twaalf bijeenkomsten gepland in de periode oktober 2016 tot en met maart 2017.

De cursussen 'Groeien in geloof' en 'Geloven in groei' vormen samen het vierjarig vormingstraject tot Pastorale Assistentie. Met dit traject rusten parochiële vrijwilligers zich toe voor hun taak in de parochie en kunnen ze zich – in de overleg met de pastoor - voorbereiden op een eventuele zending als pastoraal assistent(e), om zo het pastorale team te ondersteunen en om de pastoraal in de parochie extra vitaliteit te geven.

Aanmelden kan per e-mail: vormingscentrum@bisdomdenbosch.nl of telefonisch: 073- 523 2020 (Anja van der Els / secretariaat).

Voor inhoudelijke vragen en/of persoonlijk gesprek, e-mail: ekleinpenning@bisdomdenbosch.nl (Ellen Kleinpenning). Meer informatie kunt u vinden op: www.bisdomdenbosch.nl

Ellen Kleinpenning, Diocesaan Vormingscentrum

Colofon

De nieuwsbrief is een uitgave van het **bisdom van 's-Hertogenbosch**. De *BisdomNieuwsbrief* wordt gratis verspreid bij het pastoraal kader en bij belangstellenden.

Een bijdrage ter dekking van de kosten wordt op prijs gesteld (publiciteitsfonds NL63 INGB 0001 3284 65)

Aan- / afmeldingen en wijzigingen voor de nieuwsbrief kunnen doorgeven worden via het mailadres: nieuwsbrief@bisdomdenbosch.nl

Bezoekadres:

Parade 11

5211 KL 's-Hertogenbosch

Postadres: Postbus 1070

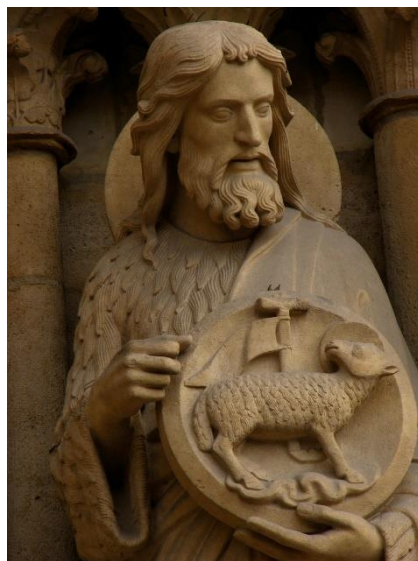
5200 BC 's-Hertogenbosch

T: 073 523 20 20

E: nieuwsbrief@bisdomdenbosch.nl

W: www.bisdomdenbosch.nl

Verschijnt elf maal per jaar

GROEIEN IN GELOOF – een geloofscursus, opgebouwd uit twee jaar van elk twintig bijeenkomsten. De twee jaar zijn (ook!) los te volgen. Het ene jaar wordt accent gelegd op de eigen ervaring/beleving en in het andere jaar wordt aandachtig geluisterd naar hoe de Kerk over het geloof spreekt. Start in september 2016.